

Sosiala ráðstevnan í Danmark

Oddagrein

Í hesum døgum verður skipað fyri sera áhuga-verdum og týðandi tiltaki í Keypmannahavn. Tað er ST, sum her stílar fyri fyrstu altdjóða ráðstevnuni av sínum slag um sosiala menning.

HÓAS talan er um eina ørgrynna av spurningum, so hevur stevnan longu frá byrjan sett kikaran á fátækraðemið í heiminum. Fátækraðemið er hævudsorsøkin til kríggj og lýðing kring allan heim, og verður einki gjørt fyri at bota um á hesum øki, er lítill vón fyri framman at betra um tey sosialu viðurskiptini sum heild.

EIN máti at minka um fátækraðemið er at lætta um ella eftirgeva skuldina, sum tey tilafturskomnu londini hava í teimum ríkaru londunum. Hetta hevur ikki minst vortlandið Danmark ásaðnað og hevur lagt seg á odda á ráðstevnuni við at boða frá, at tað strikar skuld ella part av skuld hjá londum, sum skylda Danmark pengar.

HETTA er eftir okkara tykki tað einasta rætta skal bilbukt fáa við fátækraðeminum. Og hetta er tað, sum flestu av altdjóða serfrøðingunum, sum eru við á stevnuni, siga. Bæði ST-áðalskrivarin og danski forsætisráðharrin hava gjørt vart við, at tað hevur hægsta prioritet atbeina fyri fátækraðeminum, og at ST hevur gjørt hetta til eitt av sínum fremstu málum er bert at fegnast um. Ti hetta er einasti máttin at fáa frið í verðini.

TAD er einki nýtt, men tað er so komið fram á ráðstevnuni, at tey ríku londini fortjena fyra ferðir so nógv pengar upp á menningar-londini, sum hesi fáa í menningarhjálpi frá somu ríku londunum. Hetta má fáa okkum at hugsa.

Í HESUM sambandi er helst eisini vert at taka fram støðuna hjá Føroyum. Nú dæmar okkum ikki at vera mett sum eitt menningarland, men í ávísam førum eru vit eitt menningarland, við at vit bert hava eina vinnu at liva av. Tað reisir tí eisini spurningin, um skuld hjá Føroyum átti at verði strikeð. Vit halda, at danska stjórnin átti at viðgjørt hetta málið og umhugsað at strika ein part av hesi skuld. Ti stóðan í Føroyum er tann, at nettup ein tvíhaldan um, at øll skuld skal gjaldast aftur og at búskapurin skal fáast á fótur aftur eftir IMF-resept ger, at Føroyar í veruleikanum ongantíð ella seint koma fyri seg aftur. Stóra skuldarbyrðan og órimuliga hørðu IMF-inspireraðu treytirnar taka kvørkratak um samfelagið. Tað er tí avgjört rætt, nú ráðstevna verður hildin í Danmark, at leggja sær í geyma støðuna í Føroyum eisini, hóast vit ikki koma undir tað, sum ein vanliga skilir við menningarland. Sosialurin er við á ráðstevnuni og fara vit í komandi bløðum at hava tilfar har frá.

Sosialurin

sjónarmið

Eilif gongur egnar leiðir

– Høvir givið boð um, at í summar skulu eingir næmingar takast inn á fiskivinnu-skúlan og handilsskúlan í Suðuroy

Fríggjadagin gav Eilif Samuelsen, landsstýrismaður í skulamállum, landsskúlafyriritingini boð um, at í summar skulu eingir næmingar takast inn á fiskivinnu- og handilsskúlan í Suðuroy.

Við hesum hevur Eilif Samuelsen víst, hvussu litla virðing hann hevur fyri løgtinginum, tí hetta er beint ímóti løgtingsins vilja.

Ti ið landsstýrið legði uppskot til fíggjarlóg fyri 1995 fyri tingið, stóð í viðmerkingunum, at næmingar skulu ikki takast inn á handilsskúlan og fiskivinnuskúlan í Suðuroy.

Men viðgerðin í løgtinginum visti púra greitt, at løgtingið var ósamt við landsstýrinum.

Løgtingslimir hildu hetta vera tekin um ein ógreiddan og tilvildarligan skúlapolitikk og tað vildi løgtingið ikki leggja navn til.

Løgtingið helt tað ikki bera til at skalta og valta við skulamállum á henda hátt við at seta útbúgvingar á stovn eitt ár fyri at taka sær av aftur tvey, trý ár aftaná.

Løgtingið vildi ikki, at »tilvildarligar« jättanir á fíggjarlógini skuldu gera skúlapolitikk í Føroyum av.

Løgtingið helt, at tær broytingar, sum skulu gerast í skúlaverkinum, skuldu gerast eftir eini væl umhugsaðri langtíðarætlan fyri skúlaverk-

ið.

At broyta skúlaverkið í tíð og úrtíð, alt eftir hvussu lagið er á tilvildarligum landsstýrismonnum, knasar alt skúlaverk í longdini, heldur enn at byggja upp.

Ti gjørdi løgtingið av at strika viðmerkingarnar í fíggjarlógini fyri 1995 um handilsskúlan og fiskivinnuskúlan í Suðuroy.

Niðurstøðan av hesum má so aftur vera, at løgtingsins vilji er, at næmingar skulu takast upp á skúlarnar.

Einasta tilboð í Suðuroynni

Væl vita vit, at Eilif Samuelsen hevur sagt, at tað bara er fyribils, at eingir næmingar skulu takast upp. Ímeðan skal landsstýrið »kanna« málið og gera framtíðarlagnu skúlans av.

Men Eilif veit, at kemur fyrst glopp í, fer skúlin fyri bakka og reistist valla aftur.

Væntar Eilif, at lærarar fara at sita hendur í favn og biða til landsstýrið hevur »kanna« málið? Hvaðani skal skúlin fáa lærarar aftur, er skúlin fyrst hildin uppát?

Men ætla Eilif at beina fyri einasta útbúgvingartilboði í Suðuroynni, er hann longu kominn væl áleiðis, tí við at sáa iva um framtíð skúlans fara fleiri næmingar úttan iva at søkja aðrastaðni.

Óskukalt

Tað eru nevniliga nógvir góðar orsøkir til at varðveita skúlan í Suðuroy.

Í Suðuroynni býr nógv fólk, men Suðuroyggin er fjarskotin. Ti ber ikki til at samanbera Suðuroynna við Føroyar annars, har stutt er millum plássini og samferðslan gongur titt til og frá allan dagin.

Í Suðuroynni hevur afturgongdin verið sera stór nú í mong ár. Meðan fólkatalið er økt sera nógv mest sum allastaðni í Føroyum, búgva 500 fólk færri í Suðuroynni nú, enn tað gjørdi í 1930. 16% av suðuroyingum eru fólkapensionistar.

Miðal fyri lindið er 12%. Aldursbýtið í Suðuroynni er farið at líkjast tí á smáoyggjunum við undirskoti av eldri fólk.

Ein grund til hetta er úttan iva, at meira og meira alment virksemt er miðsavnað í Havnini.

Einasta tilboð, eftir er til ungafólk í Suðuroynni, er miðnámsskúlin. Verður hann eisini ofraður fyri sentralistisku ætlanum Eilifs, er óskukalt hjá ungðóminum í Suðuroynni.

Ein bilig útbúgving

Útbúgvingin av teimum ungu í Suðuroy er sermerkt á mangan hátt. Ryggurin í skúlanum er studentaskúlin, men fiskivinnuskúlin og handilsskúlin eru komnir

afturat hesi seinni árin. Nettupp hetta at hava triggjar útbúgvingar á einum stað hevur fleiri fyrimunir.

T.d. verða somu lærarar í ávísan mun brúktir av tveimum, ella øllum trim-um útbúgvingunum.

Hetta hevur ført við sær, at tær báðar útbúgvingarnar, sum komnar eru afturat – HH og fiskivinnuskúlin – eru sera biligar uppá seg, nógv biligari enn útbúgvingarnar eru hvør sær.

Ti átti Eilif at flutt næmingar úr øðrum portum av landinum suður afturat á HH og fiskivinnuskúlan, heldur enn at lagt útbúgvingarnar stillar.

At triggjar útbúgvingar eru saman, gevur eisini næmingunum møguleikar, teir ikki hava aðrastaðni, at seta útbúgvingar saman. T.v.s. at næmingar á einari útbúgving kunnu í ávísan mun styrkja sínar útbúgvingar við lærugreinum í hinum útbúgvingunum.

Ti átti landsstýrismaðurin heldur at givið skúlanum arbeiðsfríð, so hann fekk varðveitt eitt mennandi skúlatilboð og skúlaumhvørvir, tí tað kundi skjótt hent seg, at máttin, útbúgvingin í Suðuroy er skipað uppá, verður framtíðin í Føroyum.

Fyri næmingaráðið
John Johannesen, form.